

BORGERLIG UPPLÖSNING

Gunnar Ekelöf: Färjesång, Bonniers, Kr. 4:75.
Karin Boye: De sju dödssynderna.

Gunnar Ekelöfs nya diktsamling heter Färjesång, en titel, som för tanken till Karons färja. Om dikteren menat denna eller någon annan färja är ovisst, men det talas mycket om döden i boken. Diktarna är tillägnade "de långesedan döda, som det är skönt att minnas, ... dig, som stormen tagit, vars ögon nu är pärlor".

Den senaste bilden gör läsaren betänksam redan på första sidan. Lika litet, som det blir pärlor av drunknades ögon, utan istället upplösning, lika litet blir det i fortsättningen pärlor av Gunnar Ekelöfs dikter. De är och kan bara skänka upplösning.

"Endast som vittne är människan till", heter det på ett ställe, och i fortsättningen: "Det finns ingen annan styrka än inre styrka, och den kommer utifrån ... du känner dig brottas! Då är det kraften som brottas, inte du! Varmed brottas kraften?" Och så vidare.

"I verklighet är du ingen" är huvudtemat i nästa dikt, och i den därpå: "Den skönhet jag hittills har sökt var trampolinens gungning, den klokhet jag hittills har trott var hopparens feghet", o. s. v. Sida upp och sida ner meningslöst pladder av en människa, som inte har ett dugg att säga, men nödvändigt ska prata. "Enquête" kan anföras i sin helhet, därför att den säger tillräckligt:

Vad anser ni som er uppgift i livet?
Jag är en absolut onyttig människa.
Vad är er politiska övertygelse?
Det bestående är bra. Oppositionen
mot det bestående är bra. Ett tredje
kunde man också tänka sig — men vad?
Er religiösa mening, om ni har någon?
Densamma som min mening om musik:

Att endast
den sant omusikaliske kan vara musi-
kalisk.

Vad söker ni hos människor? Mina för-
bindelser
är tråkigt nog av liten eller ingen alls
konstens.

Vad söker ni i böcker? Filosofiskt djup?
Bredd eller höjd? Epik? Lyrik
Jag söker den perfekta klotforman.
Vad är det vackraste ni vet?
Fåglar på kyrkogårdar, fjärran på slag-
fält,

någonting mitt emellan. Jag vet inte.
Er älsklingshobby? Jag har inga hobbies.
Er lilla skötesynd? Att onanera.
Och slutligen (så kortfattat som möjligt):
Varför skriver ni
Av brist på sysselsättning. Vade retro.
Ni vitsar också?
Ja! — jag vitsar också.

Denna dikt — det är ett håll mot all dik-
ning att kalla det dikt, men låt gå — är
ändå en av de bättre i boken. Samlingen
i sin helhet har av stipendienämnden i Albert

Bonniers 100-årsminne belönats med 2.000
(två tusen) kronor i pris. Borgerlig upplösning!

Karin Boyes efterlämnade dikter, som sam-
lats av Hjalmar Gullberg, inledes med ett
fragment av en större sak: De sju dödssyn-
derna. Här finner man en större både konst-
närlig och intellektuell begåvning än Gunnar
Ekelöf, en hårdare spänd beslutsamhet och
en renare vilja att ta upp kampen mot de
nedrivande krafterna. Men de nedrivande
krafterna kommer inte utifrån, utan inifrån
skaldinnan själv — inplanterade vid tidiga
år av någon annans hatfulla vilja kanske,
men omöjliga att komma ifrån, omöjliga att

fly undan. Karin Boye hade ett oerhört för-
akt för allt kvinnligt, allt moderligt, vilken
gick så långt, att hon förnekade sin egen
kvinnlighet. I de flesta av sina böcker är
hennes "jag" en man, så i den stora roma-
nen Kallocaïn, som redan visar hän på för-
fattarinnans kommande öde, det börjande
sönderfallet, inte genom den kalla, nästan
torra formen, men i det envisa fruktansvärda
hatet till den enda varma verkligt levande
människa boken öger, honom som huvud-
personen slutligen förräder, varefter han i
flygmaskin flyr ut i tomma mörkret.

(Forts. sid. 30.)

BORGERLIG UPPLÖSNING

(Forts. fr. sid. 2.)

Likväl drag detta varma levande utövat en
stark dragkraft på Karin Boye — lika väl
som den motsatta sidan dragit henne dit
hon kände sig sjunka: de skumma, dunkla,
hemska djupen.

"Kom, allt som växer helt
och genomskinligt självklart,
till oss, vi som räknar
och är på vår vakt ..."

står det i en av de efterlämnade dikterna:
Hur kan förtröstan leva?

Men Inledningsdikten De sju dödssynderna
har förblivit ofullbordad. Kanske berodde
det inte av brist på tid, utan av brist på
övertygelse om uppgiftens berättigande.
Dödssynderna blev inga dödssynder, utan
högst förklarliga och ursäktliga sedda på
nära håll. Men kanske borde man inte för
mycket ursäkta synden. Vad blev då kvar?
Karin Boye har haft ett etiskt patos, som
Gunnar Ekelöf alldeles saknar. Och hon har
haft och i sin sista samling visat en förmåga
av hel kärlek, som höjer henne himmelshögt
över den manliga kollegan:

Du är min själs uppståndelse
till verklighetsextras,
att luften rör mig het som eld
och syns som ett hav av glas,
och mina ögons makt,
att de domnande förnimmer
hur alla färger flammar ut
i drucket skimmer.

Du är min viljas styrka,
du ger mig en kraft
att vänta och att handla,
som aldrig jag har haft.
Ja, mina sinnens hunger,
som hetsar mig och jagar,

blir därför att den gäller dig
ett jubel alla dagar.

Du är mitt livs mognad.

Du gör mig hel.

Ur mitt förgångna samlar sig

var tåga och minsta del.

På hundra skilda vägar

har jag vandrat och trevat.

Nu möts de. Fram mot dig
har jag levat.

Vackrare kan inte kärlek uttryckas. Inte
sannare och starkare heller. Men kärleken
myftar ut i ensamhet, och livet känns bara
som börda — i dikterna De lugna stegen
bakom, där hon beslutar sig för att säga
ja till döden och i "Så drivs vi ..." där hon
känner hur hon drivs framåt mot ett okänt
mål "från lägerbål till lägerbål". Skakande
är den sista dikten i samlingen "Efter döden".

Ett drag förenar Gunnar Ekelöf och Karin
Boyes diktsamlingar: hopplösheten, bristen
på en bärande tro, som kan skapa livsmod,
det gnagande tvivlet mitt i alla förhopp-
ningar, rädslan att vilja något och gå in
för det med hela personligheten. Båda var
uppsaliensare och lärjungar till Hägerström,
den murkande borgerlighetens upplösning-
filosof framför andra. De har omformat Hä-
gerströms läror i dikt. Hos Karin Boye har
det konstnärliga resultatet blivit av hög kva-
litet, hos Ekelöf rena daltet med ett jag,
som inte vågar vara ett jag, av fruktan att
det utåt kunde verka ointelligent att ha en
åsikt och en tro.

I båda fallen förskräcka spåren. Den en-
sidiga teoretikern är lika litet lycklig av sun-
dare och allsidigare människor, som förenar
teori med praktik, nyttigt kroppsarbete med
andligt arbete.